

Olaf Lies, minister van milieu in Nedersaksen

“Onze taak als politicus is het stimuleren van open communicatie tussen verschillende groepen, om zo spanningen te verminderen en een constructief, rationeel debat mogelijk te maken.”

“Onze ervaring is dat het zeer bevorderlijk is om alle relevante betrokkenen vanaf het begin bij de discussie te betrekken. De terugkeer van de wolf creëert grote uitdagingen en vereist een zekere aanpassing, vooral bij de mensen in het landelijk gebied. Omdat de overlevingskans van de wolf op lange termijn grotendeels afhangt van maatschappelijke acceptatie, moeten we zorgen voor een balans tussen de belangen van natuurbeheer en van de mensen die in aanraking kunnen komen met de wolven. De meest in het oog springende conflicten ontstaan wanneer vee wordt aangevallen en gedood. Dit kan een traumatische ervaring zijn voor professionele veehouders, maar ook voor families die zelf een geitje hebben grootgebracht en hem vervolgens dood in de wei aantreffen, of erger nog: half levend. Vooral stedelingen hebben de neiging om deze reële problemen te bagatelliseren. Wat mij persoonlijk het meest verbaast in deze context is de hardnekkige polarisatie in het debat. Voor- en tegenstanders van de wolf zijn soms gewoonweg agressief en weigeren de zaak vanuit een ander standpunt te bekijken. Beledigingen en bedreigingen worden geuit door een luidruchtige minderheid in beide kampen. Over het algemeen lijkt het publiek het ermeê eens dat de wolf niet helemaal uitgeroeid moet worden, maar dat problematische individuen wel gedood moeten worden. Bij een snel groeiende wolvenpopulatie zal er ook consensus moeten zijn over ‘uitdunning’, om het aantal binnen de perken te houden. Onze taak als politici is het stimuleren van open communicatie tussen verschillende groepen, zoals landeigenaren, jagers of natuurbeheerders, om zo spanningen te verminderen en een constructief, rationeel debat mogelijk te maken.”

“Het debat over wolven in Nederland is open en transparant. Alle betrokken partijen worden gehoord”

Eind januari is het interprovinciaal wolvenplan vastgesteld. Het plan bevat een draaiboek waarmee de provincies kunnen bepalen welke maatregelen gepast zijn in verschillende situaties. Uitgangspunt is dat de wolf een beschermde diersoort is die niet opzettelijk gedood, gevangen of verstoord mag worden. Ontheffing wordt alleen in uitzonderlijke gevallen verleend. Bijna tegelijkertijd met de vaststelling van dit wolvenplan, kwam de directeur van de Hoge Veluwe, Seger Emmanuel baron van Voorst tot Voorst, in de media met het bericht dat hij wil dat afschieten van wolf mogelijk wordt. Hij vreest vooral voor het voortbestaan van zijn moeflons als de wolf vrij spel krijgt. De redactie vraagt zich af waar deze tegenstrijdigheid vandaan komt. Hoe verloopt de discussie over wolven in Nederland?

Peter Drenth, gedeputeerde provincie Gelderland en bestuurslid Interprovinciaal overleg (IPO)

“Het is vrijwel zeker dat zich deze zomer 1 of 2 wolven in Gelderland zullen vestigen. Om te bepalen welke maatregelen nodig zijn, stelt de provincie een gebiedscommissie in.”

“Ik ben van mening dat het antwoord op deze stelling best een ja mag zijn. Bij de Provincie Gelderland is de discussie over wolven open en transparant. Onlangs is het provinciaal wolvenplan besproken in de Statencommissie. Iedereen kon inspraak leveren. De actiegroep No Wolves heeft hiervan gebruik gemaakt. Ook bij het IPO zijn meerdere bijeenkomsten gehouden met verschillende betrokkenen. Ik heb zelfs nog een apart overleg gehad met de LTO vakgroep schapenhouderij. Ze zijn dus zeker gehoord, maar hadden misschien wel meer gewild. Het is vrijwel zeker dat zich deze zomer 1 of 2 wolven in Gelderland zullen vestigen. Om te bepalen welke maatregelen nodig zijn, stelt de provincie een gebiedscommissie in. Daarin zijn ook bewoners, schapenhouders, hobbyboeren en terreinbeheerders vertegenwoordigd. De komende 3 jaar vergoedt het faunafonds alle schade door wolven, ook bij hobbyboeren. Dat is uniek, maar de wolf is 150 jaar weggevoest, dus we weten niet wat we kunnen verwachten. De periode van 3 jaar geeft ons de tijd om te kijken wat nodig is en om regels vast te stellen. Of de wolf wel of niet in Nederland thuis hoort is niet zo'n eenvoudige vraag. We weten gewoon niet wat er gaat gebeuren. Vergelijk het met de ganzen. Vroeger wilden we meer ganzen in Nederland, maar dat is volledig uit de hand gelopen. Daarom worden de ganzen nu juist weer bejaagd. De discussie over wolven wordt nu gevoerd op basis van emoties en informatie uit het buitenland. Ik wacht liever onderzoek af van de universiteiten in Wageningen en Utrecht voordat ik die vraag beantwoord.”

Saskia Duives-Cahuzak, voorzitter LTO vakgroep schapenhouderij

“Onze inzet is nog steeds: als we in Nederland gezamenlijk kiezen voor de wolf, dan gaan we ook gezamenlijk de gevolgen daarvan dragen.”

“Een jaar voordat het IPO aan het Interprovinciaal wolvenplan begon, hebben wij al een overlegronde gemaakt langs verschillende partijen, waaronder No Wolves en het IPO. Wij waren daarom verbaasd dat wij niet werden uitgenodigd om mee te schrijven aan het wolvenplan, maar slechts commentaar mochten leveren tijdens de stakeholdersbijeenkomsten. Ik vraag me af wat de schrijvers van het plan met onze reacties en vragen op de concepten hebben gedaan, geluisterd naar ons is er in ieder geval niet. De preventieve maatregelen die in het plan genoemd worden werken bijvoorbeeld helemaal niet. ‘Zet maar een hek neer, dan leren de wolven vanzelf dat ze herten moeten vangen in plaats van schapen.’ Ik denk dat we de wolven totaal onderschatten. Mijn bordercollië springt met gemak over die hekken heen. Hij heeft een keer de stroomdraad geraakt, dus nu springt hij wat hoger. De LTO is er niet op uit om wolven af te schieten. Wij zijn boeren en houden van dieren. We willen wel graag dat er goed gemonitord wordt. Waarom chippen we de welpen niet die waarschijnlijk deze zomer op de Veluwe worden geboren? Als ze dan gaan rondzwerven kunnen we schapenhouders waarschuwen als er een wolf aankomt. Onze inzet is nog steeds: als we in Nederland gezamenlijk kiezen voor de wolf, dan gaan we ook gezamenlijk de gevolgen daarvan dragen. Dan heb ik het niet alleen over schadevergoedingen, maar ook over preventiekosten en arbeid.”

Matthijs Nijboer – directeur Natuur en Milieu Overijssel

“In de media zie je dat berichten over de wolf ofwel jubelverhalen zijn, ofwel doemscenario's schetsen.”

“Onlangs hebben wij een enquête gehouden onder ons netwerk met een vergelijkbare vraag. Wij vroegen hoe we ervoor kunnen zorgen dat het debat over de wolven vanuit feiten en inzichten wordt gevoerd, in plaats van meteen extreme, emotionele standpunten in te nemen. In de media zie je dat berichten over de wolf ofwel jubelverhalen zijn, ofwel doemscenario's schetsen. Op RTVOost zijn bijvoorbeeld gruwelijke beelden te zien van de ‘slachting’ die een wolf aanrichtte bij een schapenhouder uit Lierderholthuis. Dat was behoorlijk heftig. Het is begrijpelijk dat hier aandacht aan besteed wordt, maar polarisering is niet de beste weg om tot oplossingen te komen. We kregen bijna 350 reacties op onze enquête, niet alleen vanuit onze achterban, maar ook vele anderen. Natuurlijk waren sommige mensen zeer positief en anderen uiterst negatief over de komst van de wolf. De gemene deler was echter vrij genuanceerd. Dat verheugt me wel, moet ik zeggen. Natuur en Milieu Overijssel is nauw betrokken bij het provinciaal faunabeheer en draagt op die manier indirect bij aan het wolvenplan. De enquête hebben we gehouden om zelf niet meteen een standpunt in te nemen. Door verschillende standpunten te bekijken, kunnen we op een genuanceerde manier in gesprek gaan met diverse betrokkenen.”